

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

29. An quis satisfaciat præcepto, si simul audiat Missam à duobus
Sacerdotis, ab vno ab initio vsque ad consecrationem, & ab alio à
consecratione vsque ad finem? Et an quis possit preuissimo temporis ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

Præf. Ref. in §. 26. §. 2. in principio.

in contrarium, ostendit, aliam fuisse mentem Ecclesiæ præcipientis Missæ auditionem. Id quod indicaverit verba c. *Missæ speciali ordine*; inter partes verò, quæ simul sunt, non servatur ordo.

3. Sed hæc ratio Reginaldi mihi non placet, nam illud verbum, *speciali ordine*, non videtur construendum cum verbo *audire*, sed cum verbo *præcipimus*, ita ut sensus sit, speciali ordinatione, seu lege præcipimus Missas audire. Sed audiamus Nugnum 2. 1. in 3. part. *quest. 83. art. 6. ad 3.* melius in hac re philosophantem, asserit enim, Actio audiendi Missam cum sit successiva, habens veras partes, impossibile est, quòd sit simul, atque ad eodè quando aliquis audit simul duas Missas secundum differentes partes, non possunt illæ duæ partes reputari, tanquam partes eiusdem Missæ, etiam, moraliter loquendo, ut reputantur, quando audiuntur in diversis temporibus; sed ambæ simul sumptæ reputantur tanquam vnica pars tantum; & ideo nullo modo potest dici, quòd ille audiat integram Missam; quemadmodum si aliquis homo haberet intellectum angelicum, ita vt posset attendere ad primum versum horæ canonicæ recitando illum, & ad secundum, qui recitaretur ab alio socio, & hoc modo recitaret totam horam canonicam, res certissima est quòd non adimpleret præceptum, licet adimpleretur recitando vnum versum, & audiendo alterum recto ordine. Hæc Nugnum, quem sequitur Coninch. *de Sacrament. in 3. part. quest. 73. art. 6. dub. 2. n. 288.* Suarez, & alij.

4. Sed non pauci contrarium tenent sententiam, quam probabilem vocat ex nostris Molfes. *in sum. tom. 1. tract. 3. cap. 17. n. 36. in fine*, nec destituta videtur ratione; nam Ecclesia non præcipit, vt Missa audiatur ab vno Sacerdote, sed simpliciter præcipit Missam audire: duæ autem medietates Missæ constitunt vnam Missam, & quamuis Missa debeat audiri secundum suum ordinem, tamen hoc non est de necessitate præcepti, sicut alibi diximus de illo, qui horas canonicas recitat non servato ordine, quem non peccare mortaliter probauimus. Et ideo Io. Azor. *part. 1. lib. 7. cap. 3. quest. 5* dixit, quòd si vera est illa opinio communiter recepta, & etiam ab ipso, nempe posse aliquem satisfacere præcepto Missæ, si in diversis temporibus audiat partem Missæ ab vno Sacerdote, & partem ab altero, erit etiam vera altera opinio, quæ concedit posse hoc fieri in eodem tempore. Nam quod pertinet, ait Azorius, ad attentionem, potest ad vtrumque animum intendere. Adducunt aliqui pro hac firmata opinione, id quod notat Io. Maior *in 4. disp. 12. quest. 8. dub. 1.* Ledesma *in sum. tom. 1. de sacram. Eucharist. cap. 27.* & Sanchez *in Decal. lib. 1. cap. 14. n. 12.* cum Scortia *de sacrificio Missæ lib. 2. cap. 20. n. 10.* nempe, qui duplicem Missam audire tenetur, posse eas simul audire, dum ex in duplici altari simul celebrantur. Hæc apud auctores circa præsentem quæstionem inveni. Non reticent tamen Reuerendissimum D. Franciscum de la Riba, Vicarium Generalem in hoc Archiepiscopatu Panormitano, virum prudentia, morum probitate, ac doctrina celeberrimum, de hac quæstione à me consultum, affirmatiuè respondisse.

RESOL. XXIX.

An quis satisfaciat præcepto, si simul audiat Missam à duobus Sacerdotibus, ab vno ab initio vsque ad consecrationem, & ab alio à consecratione vsque ad finem?

Et an quis possit breuissimo temporis interstitio, & intra duo minuta Missam audire, si in quatuor vel decem v. g. Altaribus varia Missæ proportionata amero-

ritate, sic celebrentur?

Et an quis possit eodè tempore tres Missas, quæ à tribus Sacerdotibus celebrantur, audire & satisfacere penitentia iniuncta à confessorio audiendæ tres Missas. Idem est de illo, qui ex vi præcepti, voti, & penitentia obligatur audire tres Missas? Ex part. 10. tit. 15. de Milc. 5. Ref. 3.

§. 1. Negatiue respondet Eminentiss. Cardinalis Lugo *de Sacram. Euchar. disp. 22. scilicet. n. 10.* vbi sic ait; Consecratur tertio, quia si ille modo audire sufficit ad satisfaciendum præcepto, sufficit etiam, si eodem tempore quis audiat priorem partem Missæ ab vno, & posteriorem ab alio in alio Altari celebrante, suppono enim posse aliquem simul audire duas, & tres Missas, poterit ergo simul audire duas partes, quæ constituant integram Missam. Consequenter autè Suarez reputauit valde absurdum, & quòd nemo concederet. Sed iam aliqui illud concesserunt, ut de Bonacina loco citato, cuius sententiam laudat Hurtado *illa diffus. 4.* & probabile dicit, Molfesius *in sum. tom. 1. tract. 3. cap. 17. n. 36. in fine.* Contrarium tamen docent alij communiter, & merito, quia si potest à duobus audire primam, & secundam partem Missæ, & ita constare vnam Missam, poterit simul à tribus, vel à sex, vel à decem; ita vt intra duo minuta, vel tria totam Missam integram audierit, & satisfaciat præcepto, sicut enim possunt coniungi duæ partes, poterunt & decem diuersorum Sacerdotum, cuius quens autem videtur satis alienum à mente omnium fidelium. Adde quod posset aliquis eodem modo satisfacere præcepto recitandi Horas, si simul audiret à tribus Sociis tres lectiones, vel à nouem Sociis omnes nouem lectiones, ab vno Capitulo, & ab alio Oraciones, &c. quia non requiritur attendere ad sensum, sufficit attendere ad Deum, & audire. Consequens autem nemo concederet. Et quidem Luitianus Turrianus *in Selectis part. 2. disp. 16. dub. 7.* dicit illam sententiam nec esse probabilem nec tutam circa duas partes Missæ simul audiendas. Hucusque Lugo, cui præter alios addè Castrom Palaum *tom. 4. tract. 16. n. 9.* & Ludouicum Caspensem *in Cur. Theol. tom. 4. tract. 23. disp. 4. scilicet. 2. num. 19.*

2. Verum licet hæc opinio sit probabilior, affirmatiuam alij putant probabilem, & illam me citato tenet Garzias *in Summa moralis, tract. 4. diffus. 4. 57.* & me citato Leandrus *in Præceptis Ecclesiæ, tract. 1. disp. 1. quest. 56.* & me citato Baunius *in Theol. mor. tom. 1. tract. 6. de Sacram. Missæ. 9. 9.* Probatur primo hæc opinio, quia probabile est (vt statim dicemus) quod possit quis simul, & eodem tempore audire tres Missas, & satisfacere præcepto Ecclesiæ, & penitentia iniuncta de audiendis tribus Missis, ergo etiam est probabile, & satis quod satisfaciat præcepto Ecclesiæ, qui mediam Missam ab vno, & mediam ab altero eodem tempore audiat, consequentia est euidens, quia sicut se habet totum ad totum, ita & pars ad partem. Secundò, quia etiam est probabile & satis (licet contrarium probabilius videtur) quod satisfaciat præcepto Ecclesiæ, qui sine interua deuotione Missam audiat; Ergo etiam est probabile quod ad implendum hoc præceptum non requiratur illa attentio successum, quam circa partem Missæ Luitianus requirit, ergo, & quod adimpleat præceptum qui mediam Missam ab vno, & mediam aliam ab alio eodem tempore audiat. Tertio, quia valde probabile, imò fere certum est (vt infra quod ille, qui tempore Missæ legit per librum, aut memoriter recitat Psalmos iniunctos pro penitentia audientis Officium diuinum satisfaciat præcepto audiendæ Missæ, vt diximus, ergo improbabile, & valde est

Quoad hoc lege ex Ref. 2. not. præterita §. Secundo, & §. Tertio, & §. Ad illam vero.

Sup. hoc supra in Ref. 26. §. vltim. prope finem, & in Ref. 27. §. vlt. in principio, & in Ref. seq. prope finem, à vers. Possit autem, & in Ref. 1. post seq. §. Hanc ad medium, vers. Confirmasse, & in tom. 1. tit. 6. Ref. 32.

asserere tanquam certum, & indubitatum: quod præceptum audiendi Missam requirit attentionem successivam circa singulas successivas Missæ actiones, patet, nam hæc attentio non compatitur bene eum lectione Psalmorum aut officij Divini, sine illa ergo adimpleri potest præceptum audiendi Missam adhuc in sententia ipsiusmet Luyfij; ruit ergo fundamentum ipsius, ac consequenter fundata manet nostra sententia. Et ita hanc sententiam præter recentiores à me alibi citatos plusquam probabilem admittit etiam me citato Dicastillus de Sacram. tom. 1. tract. 5. disp. 5. an. 3. n. 4. cui adde ex eadem Societate Antonium Escobar, & Mendoza in Theol. mor. tract. 1. ex am. 11. p. 16. n. 97. in fine, ubi sic asserit: satisfaciunt præcepto, qui eodem tempore, audit unam medietatem ab uno, & alteram ab alio: ita planè ex Sanchez, quia Ecclesia præcepit, ut Missa audjatur, duæ autem medietates unam Missam constituunt.

Alibi in Resolutionibus & §. 1. not. prima huius Ref.

Sup. hoc supra in §. 1. huius Ref. ad medium, & in alio §. 5. eius not.

Sup. hoc supra in Ref. 14. prope finem, & in §. 17. §. 1. in principio, & in Ref. 28. §. 1. ult. post medium, & in alia Ref. eius not. Et pro ista diffinitione huius Ref. præcepti, voti, & penitentiae in Ref. 1. & 2. huius not. & in eisdem locis.

consequentias parturit ref. 18. quam habet Diana tract. 17. partis 2. ubi interrogat: An Petrus satisfecerit præcepto Missæ si eodem tempore factum duorum Sacerdotum audiuit, nempe Missam unius Sacerdotis vsque ad consecrationem, & Missam alterius Sacerdotis à consecratione vsque ad finem.

Quæ hic est sup. Ref. 28. & infra in §. Relinquento, huius Ref. in alio eius annot.

3. Ut rem melius intelligas, clare ponitur, quando vnus Sacerdos eleuat, alter introitum incipit, & tunc Petrus Ecclesiam ingreditur, & utramque Missam simul audit, alteram ab elevatione ad finem, & alteram ab initio ad elevationem, & interrogat: An Missa præcepto satisfecerit?

Negat Reginald. sed Reginaldi opinio non placet Diana, qui pro contraria citat Molfesum, & alios.

4. Non est animus approbare, aut improbare istam sententiam, sed notare, quæ debeat consequenter admittere meus Diana. Si Dialecticam amat; primò enim sicut satisfecit Petrus audiendo simul duas medias Missas à duobus Sacerdotibus, postea satisfecit audiendo simul quatuor Missas quadrantes à quatuor Sacerdotibus, aut etiam octo octantes ab octo, quinimò si essent multa altaria, quibus simul esse præsens Petrus posset, & in vno Missa inciperetur, in altero epistola, in altero Evangelium, in altero Oblatio, in altero Canon, in altero Consecratio, & in altero Communio, & tandem in altero post-Communio, & in altero vltimum Evangelium, posset Petrus vno quasi momento temporis integram Missam audire.

Sup. hoc infra in §. Et ideo, huius Ref. cursum in fine, & in alio §. eius not.

Sup. hoc supra in §. Ad illam vero, huius Ref. & lege etiam §. eius annot.

5. Secundo, rationis paritas non deduceret ad officium diuinum. Nam iuxta mores, & rubricas Monasticas in officio solemnibus habemus duodecim lectiones, & responsoria, quæ non recitat communitas, sed audit tantum; Ergo si sint viginti quatuor Religiosi in Choro, & singuli dicant simul lectionem aut responforium, satisfaciunt præcepto legendi duodecim lectiones, & totidem responsoria.

Sup. hoc ibidem.

6. Tertio, quando duo legunt simul, non erit opus, ut alter alterum expectet, sed poterit alter incipere versus sequentem, antequam alter præcedentem absoluat, quoniam potest simul se, & socium audire: nec est cur ad attentionem, & auscultationem recurrat, quia attentionem internam, non esse necessariam putamus.

7. Quarto, in Missa solemnibus, posita sententia quæ docet, Sacerdotem non teneri legere Epistolam nec Evangelium, poterit dum legitur illa, Tractum, & Versus dicere, & dum Hoc, cætera, quæ illud sequuntur.

8. Quinto, si vera sunt, quæ de Scythis nonnullis leguntur, videlicet singulos binis linguis præditos, & posse aut etiam solere binas voces formare, & binas simul periodos diuersas efferre; vel si Deus aliquos homines bilingues produceret, qui dum altera lingua recitant matutinum, altera Laudes, aut Primam recitent; Dicendum omnino esset eiusmodi homines duas simul horas legendo, obligationi recitandi officium diuinum satisfacturos.

9. Sexto; hoc ipsum necessario deberet ad communitates traduci; Ipsæ enim omnes sunt multilingues. Quid enim stando huic doctrina: veteret magnam communitatem in decem manipulos diuidi, & dum vnus recitat Matutinum, & alius Laudes, alium Primam, & alios cæteras horas recitare, & quasi horæ quadrante graui, & molestæ publici officij obligationi satisfacere? Ergo posset simul eadem communitas diuidi in partes, & plures actus communitatis celebrare.

10. Septimò: in officio diuino nonnulla pluries repetuntur: An hæc toties deberent repeti? Respondi olim in commentario in regulam Sancti Benedicti,

RESOL. XXX.

An eadem actione duobus præceptis satisfacere possimus? Et ad roborandam sententiam negatiuam diuersi casus adducuntur in textu huius Resolutionis? Et hæc quaestio maxime proponitur pro præcepto audiendi Missam in die festo? Ex part. 1. tr. 1. & Misc. 1. Ref. 3.

§. 1. Ponit hanc difficultatem nouissimè acutissimus Caramuel in Theologia fundamentali fundam. 3. §. 14. num. 519. Et ideo omnia eius verba per extensum apponam; sic itaque asserit. Hæc omnia inde suborta, quod eodem tempore, & eadem actione possumus duobus præceptis numero distinctis satisfacere, & ad eum, qui vnica actione duobus eiusdem præcepti partibus satisfacere vult, subueniamus.

2. Et quidem si res benè consideretur, multas